

KITAP SEVEN BİR DOSTTAN İZLENİMLER

Kutluay ŞAKAR

Kitabın geçmişi 4000 yıldan uzun bir süreyi kapsar. Buna karşın kitap XII. yüzyıla değin din çevrelerinin dışına pek çıkmamıştır. Bu katı baskılardan kurtularak, kitabın bu günkü biçimine gelişi XVI. yüzyıla raslar. Ve XIX. yüzyıl kitabın evlerimize kolayca girebildiği yüzyıl olmuştur.

Fikir ürünlerini kapsayan kitabın tarihçesini kısaca böyle saptarken, gelişmesinin önemini de izlemiş oluruz.

En eski uygarlıklardan gelip, bu güne değin çeşitli evrelerden geçen kitaba, akılcı ve yapıcı yöntemler verilmiştir. Kitap yakın çağ uygarlığının yapı taşıdır. Kuruluşlarının temelinde kitap olan toplumlar, bu uygarlığın içerisine kolayca girebilmişlerdir.

Kitaptan gelen yararın, her gün biraz daha anlaşılması, sanımca kitaplıkları doğurmuş ve bu kitaplıkların aşama geçirmesi hali de büyük hizmet veren kütüphaneleri oluşturmuştur.

Kütüphaneyi fikir ürünlerinin ve diğer eğitim araçlarının, okuyucu ve araştırmacıların yararlanmasına sunulmak amacıyla, toplanıp, saklandığı yer olarak tanımlarsak, amaç ve gereğini de kolayca saptamış oluruz.

Kütüphanenin, tarih içinde geniş bir geçmişinin bulunması da, bu düşünümüzü doğrular.

Doğu uygarlığına, örneğin Asur, Hitit, Babil uygarlıklarına inerek, günümüze değin ulaşmış kütüphane kalıntılarına rastlamak olağandır. Demem şu ki, o çağ insanların bu konuya verdikleri önem gerçekten büyük ve düşündürücüdür. Bunu, Danton şu veciz cümlesiyle onamıştır. «Ekmek sonra, eğitim bir milletin ilk ihtiyacıdır.»

Bilimsel anlamdaki ilk kütüphanenin izlerini XVI. yüzyılda görüyoruz. Bundan hemen sonra kütüphaneciliğin hızlı bir atılıma girdiğini ve XVII. yüzyılın ikinci yarısında Amerikan Ulusal Kütüpha-

nesinin, sekiz milyonu aşkın bir kitapla hizmete girdiğini ve 1905 yılında da, Çin'de ilk halk kütüphanesi olan Pekin Kütüphanesinin, iki milyonu aşkın kitapla halka açıldığını izliyoruz. Ve görüyoruz ki, bu ülkelerin ulusal kalkınmaları hızlı bir tempoya girmiştir. Yeniye, ileriye dönük bir atılım süreci içindedirler.

Tüm uğraşlarda --savaşlarda-- geri plânlara itilenlerin işe yaramazlıkları ne denli doğru ve gerçekse, kütüphaneciliğin yaygın hale gelmediği ülkelerde de, halkın geri bırakılmışlığının acı sonuç ve gerçekleri o denli doğru ve belirgindir. Ve bilinmelidir ki, ktiapsız ve kütüphanesiz ülkeler, yalnızca kendilerini tekrarlarlar. Yenilik onlara ürkütücüdür...

Bu yönden ele alındığında önümüze çıkacak sorunlar genellikle, Türkiyemiz sorunlarıyla doğru orantılı olanlardır.

Ülkemizde, % 66 oranındaki geniş halk çoğunluğunun okur yazar olmadığı gözlemlendiğinde, yurdumuzun içinde bulunduğu durum ve çözüm bekleyen sorunların bir türlü çözüme ulaşamadığı matematik olarak önümüze çıkmaktadır.

Kanımız odur ki, sorunlarımızın çözüm yolu, biraz da geniş anlamıyla kurulacak «Halk Tipi Kütüphaneler» den geçecektir. Bu halk dediğimiz geniş kütlenin, kendi kendini aşması kitap ve kütüphaneyle oluşur. Ve bir kültür aşamasına gereksinme duyuluyorsa, bu ancak halk kütüphanelerine verilecek önemle kazanılır.

Yurt içinde kütüphaneciliğe verilecek değer, eğitime verilmiş önem olacağından, ekonomik kalkınmamızla özleşecek, kitaplı kalkınmanın örneği somut biçimde verilecektir.

Geç kalınmışlığı yokedebilmek, bundan sonra geç kalınmamakla, bireysel sorumlulukla sağlanabilir. Çünkü, kütüphanelerin başlıca işlevleri, eğitim ve öğretime, bilimsel araştırmalara, yetişkinlerin eğitim ve öğretime yardımcı olmak şeklinde sıralanır. Ve günümüz koşulları bunu önermektedir.

Sonuç olarak söylemek gerekir ki; Kitapsız kalkınma düşünülemez. Bu tüm eylemlerimizde parolamız olmalı ve birer adsız kahraman olarak kendimizi bu sorumlulukta paydaş saymalıyız. Kültür ortalaması yüksek toplumlar, uygarlığa etki gücü yüksek toplumlardır. Bu düşünceden hareketle, tüm kitap severleri bu yönde amaç birliğine çağırıyorum.